

PAGINA 3

'Zijn daden benne helemaal niet groot'

PAGINA 4

'Waren er maar geen grenzen en hekken'

PAGINA 5

'Binnentuinen zijn een succes in Zuidwest'

VERDER: De schijn van arrogantie ■ Ontmoeting is een godsgeschenk ■ Dopen in zee ■ Ze kunnen het tempo niet bijbenen ■ Niet zwijgen bij onrecht

Ramadan en Suikerfeest na de aardbevingen

'Wij zitten binnen gezellig te eten, maar hoe gaan zij het feest vieren?'

Sinds de verwoestende aardbevingen die delen van Turkije en Syrië ongenadig troffen, wordt de Turkse gemeenschap verscheurd door verdriet over de tienduizenden slachtoffers. Wat heeft dit voor gevolgen voor de ramadan en het Suikerfeest?

De levens van de twee Turks-Haagse vrouwen Gulcan Celik (42) en Meryem Cetin (42) staan op hun kop. 'Het is één groot verdriet', zegt Cetin. 'Zestigduizend doden. Ik heb er geen woorden voor', valt Celik haar vriendin bij. 'Wij zijn ver van het rampgebied. Ik kan me niet voorstellen hoe het daar is. Heel veel families zijn zwaar getroffen. Ze hebben niets meer.' Allebei leven ze intens mee met hun vriendinnen in Den Haag die dierbaren in Turkije zijn verloren. Er vielen twintig doden in de familie van een van hen, in de stad Hatay. 'Helemaal verwoest, alles onder het puin', zegt Cetin. 'We hebben heel veel verdriet. Ik heb nachten niet geslapen. Wij hebben met vriendinnen wekenlang gehuild.' Toch kunnen ze zich volgens Cetin niet genoeg voorstellen bij het leed van de getroffenenen. 'Wij voelen heel veel verdriet en emoties, maar die mensen zijn helemaal in elkaar gestort.'

Samen

Het contrast tussen het diepgaande verdriet om de gevolgen van de ramp in Turkije en de blijdschap en positiviteit van de ramadan kan haast niet groter zijn. 'De ramadan is een heel fijne maand', zegt Celik. Iedere avond maken de gelovigen het gezellig na het vasten overdag. 'Met je gezin samen koken, samen de tafel klaarmaken, samen eten.' Cetin: 'Als de ramadan nadert, is dat een blij moment, zowel met het vasten als voor

het geloof. Het zijn leuke en bijzondere momenten, ieder jaar.'

'Je kunt niet alleen somberheid meegeven aan je kinderen'

Dit jaar overheersen gemengde gevoelens. 'Aan de ene kant ben je blij, aan de andere kant verdrietig', zegt Celik. 'Verdriet en blijdschap', bevestigt Cetin. Het Suikerfeest, drie dagen feestvieren na een maand vasten, zal waarschijnlijk in een ander daglicht komen te staan. 'Dit jaar zijn er andere emoties', zegt Cetin. 'Heel veel mensen liggen daar onder het puin, zijn buiten en ongelukkig. Je denkt: wij zitten binnen gezellig te eten, maar hoe gaan zij het feest vieren?' Toch moet het verdriet volgens de beide vrouwen niet de overhand krijgen. Cetin: 'Er is iets groots gebeurd, maar je kunt niet alleen maar somberheid aan je kinderen meegeven. Je kunt niet dag en nacht daarmee bezig zijn. Je moet het een plek geven.' Celik: 'Het leven gaat door. Je hebt een gezin.' Dat het feest doorgaat, staat vast. 'Het is tegen ons geloof om het Suikerfeest niet te vieren', licht Cetin toe. 'Ons geloof zegt dat je na het vasten drie dagen moet feestvieren. Het ritueel gaat door.' Of het dit jaar minder

Meryem Cetin (links) en Gulcan Celik leven mee met de slachtoffers van de aardbevingen.

uitbundig wordt? 'Dat kan ik niet zeggen, dat zien we wel.' Beiden zijn aangenaam verrast door de donaties en goederen voor de slachtoffers, onder meer aan de Stichting Esmeray van de dochter van

Celik. Tot twee, drie uur 's nachts waren ze bezig met het ordenen van de spullen. 'Er is zoveel gedoneerd', glundert Celik. Zo kwam een tiental onbekende Turkse jongens luiers en babyvoeding langsbrengen. Cetin: 'In de

weken na de aardbeving zag je zoveel liefdadigheid. Overal vandaan. Ik had nooit gedacht dat zoveel mensen dezelfde emoties zouden hebben.'

MATTHIJS TERMEER

Wegkijken

Terwijl de een zijn handen in onschuld wast, kijkt de ander weg.

Een doodvonnis, niet het eerste en niet het laatste.

Vrouwen en mensenrechten-demonstranten in Iran, critici van dictaturen, Chinese Oeigoeren.

Zien we het of kijken we weg?

Kruiswegstaties

In rooms-katholieke kerken – soms ook buiten de muren – is de lijdensweg van Jezus vaak uitgebeeld in kruiswegstaties. In de Stille of Goede Week gaan gelovigen er mediterend en biddend langs, om elke keer stil te staan bij een lijdensstafereel. Zo word je bepaald bij Jezus' liefde tot het einde en realiseer je je welke prijs velen betalen die opstaan tegen terreur en schending van mensenrechten. Uit de veertien kruiswegstaties van Jan Toorop (1858-1928) maakten we een keuze. Om even stil te staan in de Paastijd en je te realiseren welke prijs de vrijheid heeft. Jan Toorop ligt begraven op de begraafplaats Petrus Banden aan de Haagse Kerkhoflaan.

SAMENSTELLING: ROB VAN ESSEN

Dopen in zee

‘De oneindigheid van de zee staat symbool voor de genade van God’

De Paasnacht is het moment waarop in veel kerken volwassenen gedoopt worden. Sommige geloofsgemeenschappen, zoals de Reality Church in Scheveningen, dopen volwassenen in zee door middel van onderdompeling. De Scheveningse Ichthuskerk had twee jaar geleden voor één keer ook een volwassenendoop in zee. Dit vanwege de coronalockdown.

Martijn en Lianne van Loon leiden samen de Reality Church Scheveningen, onderdeel van een wereldwijde kerk. De naam Reality wil zeggen dat Jezus voor hen realiteit is. Op Eerste Paasdag vindt 's ochtends om 9.00 uur bij hen een volwassenendoop plaats aan het Zuiderstrand. Lianne vertelt: ‘Na het dopen hebben we een brunch in onze zondagse locatie: het oude Haga-ziekenhuis aan de Rode Kruislaan. Wij worden ook wel de “surfkerk” genoemd, omdat de meeste van onze leden wel een klik met de zee hebben. Met de onderdompeling in zee verzuip je als het ware je oude leven en sta je weer op als een nieuwe mens in een nieuw leven.’ Ook in de winter met vorst en sneeuw wordt er gedoopt in zee. ‘Maar dopelingen

kunnen ook een wetsuit aantrekken om niet door de kou bevangen te worden. Wij vragen ook altijd of zij een getuigenis willen schrijven en dat willen delen. Dat zijn altijd bijzondere verhalen over wat God in hun leven heeft gedaan.’

Betekenisvol

In de Scheveningse Ichthuskerk is het niet gebruikelijk dat een volwassenendoop in zee plaatsvindt. Toch gebeurde het twee jaar geleden. Een jonge vrouw werd in de Scheveningse zee gedoopt door predikant Jasper Klapwijk. Michael Lubbers was toen ouderling en heeft de vrouw voorbereid en geholpen bij de doop. Hij vertelt: ‘Hoe vaak komt het voor dat je zelf vooraan staat bij een volwassenendoop – en nog wel in zee?’

‘Door onderdompeling verzuip je je oude leven.’

De keuze om in zee te dopen kwam door de coronalockdown die toen nog van kracht was. Niet de voltallige Ichthus-gemeente was erbij, maar wel familie van de vrouw en anderen met wie zij een Alpha-cursus had gevolgd. Lubbers: ‘Ik heb het als heel indrukwekkend ervaren om te mogen helpen, te zegenen en er zo met mijn neus bovenop te staan. Voor mij was die ervaring het hoogtepunt van mijn

ouderling-zijn. Het was een prachtige dag. Er waren veel wandelaars, die van een afstand meekeken en waarschijnlijk geen idee hadden van wat we aan het doen waren. Dopen in zee is zo betekenisvol: je ziet geen horizon als je naar het water buigt, dan lijkt de zee eindeloos. Je zag ook geen bodem meer. Voor mij staat dat symbool voor de eindeloosheid van de genade van God.’

GREET KAPPERS

SCAN DE QR-CODE OM HET FILMPJE VAN DE DOOP IN ZEE TE BEKIJKEN.

INFO: REALITYSCHEVENINGEN.NL EN ICHTHUSKERKDENHAAG.NL

Het oecumenisch Aandachtscentrum Den Haag bestaat veertig jaar

‘Bezoekers kruipen onder je huid en in je hart’

In het leven geroepen door meer dan veertien Haagse kerkgemeenschappen en parochies is het Aandachtscentrum aan de Schoolstraat al veertig jaar een warm kloppend hart voor iedereen die behoefte heeft aan een huiskamer waar je mag zijn zoals je bent. Voor de vrijwilligers is het werk een verrijking: ‘Mijn leven is hierdoor blijvend veranderd.’

Kitty Mul (l) en Nathalie Scholtes

Kitty Mul is pastor bij het Aandachtscentrum. ‘We vieren het jubileum met een puzzeltocht waarbij we ook enkele kerken aandoen en we sluiten af met een feestelijke maaltijd’, vertelt ze. ‘We vormen een gemeenschap met elkaar, vrijwilligers en bezoekers samen. Daarom mengen we de groepjes, waarbij twee leefwerelden bij elkaar komen: die van de vrijwilligers en die van de bezoekers.’

een verrijking van hun leven. Ze maken kennis met bezoekers die aan de onderkant van de samenleving staan. En dat kan iedereen overkomen, hoe rijk of arm je ook bent. Een faillissement of ziekte kan iemands leven zomaar ineens volledig op zijn kop zetten. Een van de vrijwilligers zei bij zijn vertrek tegen ons: ‘Mijn leven is blijvend veranderd. Ik kan nooit meer op dezelfde manier door de straat lopen.’”

In de veertig jaar dat het Aandachtscentrum bestaat is er veel veranderd. In het begin waren dominees en pastores van de deelnemende kerken direct betrokken bij het werk. Zij organiseerden praatgroepen over thema's als echtscheiding. Vrijwilligers waren er genoeg, in tegenstelling tot de huidige situatie, want het Aandachtscentrum is naarstig op zoek naar nieuwe vrijwilligers.

In 2022 werd het Aandachtscentrum van een vereniging een stichting met

een raad van advies, waarin de betrokken kerken vertegenwoordigd zijn. Mul: ‘Voor de kerken is dit een vorm van diaconaal werk. Met de nieuwe structuur willen we ook de betrokkenheid van de kerken vergroten. We informeren hen geregeld over wat er speelt in het centrum.’

Warm hart

In het Aandachtscentrum is ook een stilteruimte aanwezig, waar een kaarsje kan worden opgestoken. Mul: ‘Je kunt daar met elkaar delen wat je aan het hart gaat. Enkele bezoekers komen speciaal hiervoor naar ons toe. Wel zijn wij voortdurend op zoek naar nieuwe vrijwilligers die ervoor open staan om onze bezoekers te leren kennen, met hen een praatje te maken en hen een warm hart toedragen.’ Mul en Scholtes herkennen beiden wat dat betekent: ‘De bezoekers die je hier leert kennen, kruipen onder je huid en in je hart. Als je de ander als gelijkwaardig medemens kunt zien, kan er liefde en compassie stromen.’

GREET KAPPERS

AANGESPROKEN DOOR HET WERK VAN HET AANDACHTSCENTRUM? WORD VRIEND, GEEF EEN FEESTDONATIE VOOR HET JUBILEUM OF MELD JE AAN ALS VRIJWILLIGER.

INFO: AANDACHTSCENTRUMDENHAAG.NL

QR CODE NAAR EEN FILMPJE OVER HET AANDACHTSCENTRUM.

‘We vormen een gemeenschap met elkaar, vrijwilligers en bezoekers samen.’

advertenties

Firma A. H. Kerkhof & Zn
Uitvaartzorg sinds 1892

Dienstverlening op maat door uitvoering van:
• levensbeschouwings- en geloofsgebruiken en individuele wensen

Uitvaartcentra naar uw keuze met ons advies, bijvoorbeeld:
• Ad Patres Frederik Hendriklaan 7 's-Gravenhage (Statenkwartier)
• diverse andere uitvaartcentra in 's-Gravenhage en omstreken
• bij begraafplaats of crematorium

Thuisopbaring volgens uw wensen met de juiste zorg en middelen

Groot Hertoginnelaan 227
2517 ET 's-Gravenhage
firma@kerkhof-uitvaartzorg.nl 070 345 16 76
www.kerkhof-uitvaartzorg.nl

Zorgvuldige aandacht en professionaliteit, al vier generaties een familietraditie

ENGELN & SPOOR
UITVAARTVERZORGING

VERZORGD, CORRECT, STIJLVOL

Engelen & Spoor Uitvaartverzorging richt zich op het verzorgen van uitvaarten in Den Haag en omstreken. Wij hebben jarenlange ervaring in traditionele, religieuze en eigentijdse uitvaarten en staan garant voor een verzorgde, correcte en stijlvolle uitvoering van de uitvaart.

U KUNT ONS 24 UUR PER DAG, 7 DAGEN PER WEEK BEREIKEN: (070) 350 70 00
INFO@ENGELNENSPOR.NL - WWW.ENGELNENSPOR.NL

HET CLINGENDAELHUYNS - BENOORDENHOUTSEWEG 279 - 2596 BJ DEN HAAG

want met afscheid begint herinnering

Voor een waardevol afscheid met zorg en respect afgestemd op ieders persoonlijke wensen.

Van Der Helm & Schols
uitvaartzorg

Veenweg 14, Nootdorp
Damlaan 64, Leidschendam
Ina Boudier-Bakkerstraat 5, Delft
De Sillestraat 182, Den Haag

070-3202040 - www.vdhuz.nl - 015-3101643

GERAAKT

Bewust kiezen voor de ontmoeting

In de rubriek *Geraakt* vertellen lezers over een personage, tekst of verhaal uit de Bijbel dat hen raakt of bijzonder aanspreekt. Voor Adriaan Sniijders is dat het begrip 'ontmoeting': een belangrijk en inspirerend kernwoord in de Bijbel.

Wat doe je als je op straat wordt aangesproken door een dakloze? Of als iemand die je kent in een isolement raakt? Adriaan Sniijders (51) kiest dan bewust voor de ontmoeting, soms tegen de waarschuwingen van zijn omgeving in. 'Als je de ander probeert te zien als een naar Gods evenbeeld geschapen mens en die ander aandacht geeft, kan dat – hoe klein ook – heel veel betekenen', stelt hij. Blijf vooral zelf nadenken vanuit je geloof, luidt dan ook zijn devies.

'De dakloze man vroeg zich hardop af of ik christen was'

Sniijders kreeg het geloof met de paplepel ingegoten. De wortels van zijn christelijke opvoeding liggen in de Nederlands-Hervormde Kerk. Hij bleef zijn geboortekerk trouw tot 2000. Door een geleidelijke kennismaking via zijn oom met de Oud-Katholieke Kerk maakte hij op zijn achtentwintigste de overstap. Momenteel kerkt de in Voorburg woonachtige Sniijders bij de oud-katholieke kerk in Den Haag. Dat juist

het verhaal met het loflied van Maria een speciale betekenis heeft voor de geboren protestant, is dan misschien ook niet zo vreemd.

Bezoek van drie maanden

Gevraagd naar een Bijbeltekst waarin voor hem alles samenkomt, slaat Sniijders zijn lieveling NBV Studiebijbel open bij Lucas 1. Vers 39 tot 57 vertelt het verhaal van Maria en Elisabeth. De tekst draait om ontmoeting. Het bezoek van Maria aan haar nicht Elisabeth duurde maar liefst drie maanden. Voor Sniijders zit daar veel achter. Het gaat om de ontmoeting tussen twee vrouwen, maar ook die van God met de mens. 'In deze tijd mogen we God ontmoeten in bijvoorbeeld de liturgie, de prediking en de natuur. En van ontmoeting loopt er ook een lijn naar gemeenschap, een centraal begrip binnen het oud-katholieke denken.'

Om te illustreren wat de betekenis van dit thema is in zijn eigen leven, vertelt Sniijders over een spontane ontmoeting op straat. Hij werkt als griffier in het centrum van Den Haag en op weg van kantoor naar huis werd hij ooit aangesproken door een dakloze. Of hij een euro kon missen. Er ontstond een gesprek

COLLAGE: JULY VAN DER VELDEN

dat niet veel dieper ging dan een paar beleefdheden over en weer. Toch moet de dakloze iets van naastenliefde hebben ervaren, want hij had zich op zeker moment hardop afgevraagd of Sniijders misschien een christen was. Omgekeerd, beseft die, was de ontmoeting ook een godsgeschenk voor hemzelf. Zo werd hij op straat door een vreemde op dezelfde manier getypeerd als door zijn collega's. Het was een bevestiging die hem had geraakt.

Het Bijbelgedeelte uit Lucas 1 is ook een verhaal van en over vrouwen. Maria en Elisabeth worden als modelgelovigen neergezet. Het raakt aan Sniijders' persoonlijk leven, waarin vooral vrouwen hem tot voorbeeld waren. Zijn grootmoeder, zijn moeder, de zondagsschooljuf en de studentenpastor hebben het geloof aan hem doorgegeven en voor-geleefd. 'Dat deden ze niet beleerend', vertelt hij. 'Er was geen sprake van orthodoxie, maar

orthopraxie, oftewel het juiste doen.' Wonderlijk genoeg kwamen veel ingrediënten van het Bijbelgedeelte ook samen in Sniijders' grootmoeder. 'Mijn oma heeft de namen Maria en Elisabeth bij haar geboorte meegekregen. Zij had geen gemakkelijk leven, maar dankzij ontmoetingen met mensen om haar heen kon ze de ellende van haar jeugd te boven komen.' In vers 45 zegt Elisabeth over Maria: 'Gelukkig is zij die geloofd heeft dat de woorden

van de Heer in vervulling zullen gaan.' Sniijders trekt zich graag op aan dit beeld van Maria als gelovige bij uitstek. 'In deze tijd is het een continue opgave om je als gelovige te manifesteren. Als je op Goede Vrijdag niet meedoet aan de vrijdagmiddagborrel, heb je iets uit te leggen. Dat kan lastig zijn', zegt hij uit ervaring.

ROELIE DRÖGE

De daden van Piet Hein waren helemaal niet groot

'Maak van de afschaffing van de slavernij een nationale feestdag'

De Evangelische Broedergemeente in Den Haag geeft dit jaar extra aandacht aan het slavernijverleden. In soms heftige bijeenkomsten vertellen leden over de impact van hun roots op hun leven. De excuses van de regering zijn voor hen een eerste stap. Zij pleiten voor een officiële nationale feestdag op 1 juli.

Bij leden van de Evangelische Broedergemeente hebben recente publicaties over de afschaffing van de slavernij in 1863 veel losgemaakt. Dat geldt ook voor de toespraak van premier Rutte, waarin hij zei: 'We zetten geen punt, maar een komma.' Het merendeel van de gemeenteleden heeft een Surinaamse achtergrond en is zich daar nu nog meer bewust van geworden.

Dom

Na een drukbezochte zondagsdienst vertellen drie kerkleden hierover en de emoties lopen daarbij hoog op. 'Dit heeft me gevormd, al werd er thuis niet over gesproken. Ik ben Surinamer in hart en nieren', zegt Stanley Dennen. 'Ik kan me daarin terugvinden, het bepaalt hoe je in het leven staat', reageert Susan Derby. De woede komt weer naar boven als ze vertelt over wat haar zoon meemaakte op school. 'In een boek stond dat donkere mensen dom zijn. Hij liep

huilend de klas uit. De meester ging hem achterna en legde uit dat het lesboek is geschreven door witte mensen. Hij heeft het toen opzigelegd en het op zijn eigen manier verteld.'

Mildred Clark herinnert zich haar school in Suriname. 'Piet Hein was een held. We zongen over de Zilvervloot, maar er werd niets gezegd over zijn rol in de slavernij. Zijn daden benne helemaal niet groot, maar hadden voor ons nare gevolgen.' De drie vinden de excuses van Rutte daarom terecht, al kwamen die voor hen erg laat en op de verkeerde datum.

Susan Derby denkt dat de woorden van de premier oprecht waren. Ze hoorde hoe zijn gesprek met nazaten in Suriname was verlopen. 'Hij stond aan de grond genageld, moest even slikken. Ja, toen heeft hij het geweten en kwam hij in de mindset voor de excuses.' Stanley Dennen: 'Het laat zien dat er iets is gebeurd waarover we moeten nadenken.'

Susan Derby, Mildred Clark en Stanley Dennen voor foto's van zwarte rolmodellen.

Sommigen vinden dat er ook herstelbetalingen moeten komen, maar dat wijst het drietal eensgezind van de hand. 'We willen geen geld maar rechtvaardigheid. Besteed er aandacht aan in vakken als maatschappijleer',

aldus Dennen. 'Of in wijken waar armoede heerst.' Susan Derby gelooft in dialoog: 'We hebben samen een gedeeld verleden en een toekomst.' Mildred Clark hoopt dat meer mensen zien hoe de slavernij van toen

doorwerkt in het dagelijks leven van nu. 'De liedjes, spelletjes en verhalen in Suriname gingen erover, maar de boodschap zat verstopt.' Susan Derby let op de kleren of hoofdversiering die ze aantrekt, ook daar zit een betekenis in. 'Het slavernijverleden gaat nooit weg.'

'Liever rechtvaardigheid dan geld'

Nu de excuses zijn uitgesproken, wat kan er op 1 juli, de officiële datum waarop de slavernij is afgeschaft, dan nog gebeuren? Daar heeft Stanley Dennen wel een idee voor. 'Maak er een officiële vrije dag van, zoals 5 mei. Een nationale feestdag!' Daar zijn de anderen het roerend mee eens. Mildred Clark: 'En dat dan niemand meer "ga terug naar je eigen land" zegt, terwijl we hier al jaren zitten.' Susan Derby geeft nog een overzicht van de activiteiten in de Evangelische Broedergemeente. Op 8 mei om 14.00 uur is er een verhalencafé over de impact van de slavernij, op 10 juni een lezing van een historicus en op 1 juli een feestelijke dienst. 'Mensen laten soms een traantje.' Stanley Dennen knikt. 'Ja, het stroomt als het ware door je genen.'

HANS HEMMES

Tamme Wiegersma laat zich raken door armoede:

‘Waren er maar geen grenzen of hekken’

Tamme Wiegersma is de aankomend voorzitter van de Commissie Bijstandszaken van de Protestantse Diaconie en ziet veel mensen die op of onder de armoedegrens leven. Hij timmerde zelf een voedselkastje.

‘In Amerika zag ik bij iedere kerk zo’n voedselkastje.’

Gepensioneerd basisschool-directeur Tamme Wiegersma draait al ruim vier jaar mee in de Commissie Bijstandszaken van de Protestantse Diaconie en wordt er

binnenkort voorzitter van. Deze commissie behandelt de vaak complexe aanvragen voor financiële noodhulp, waar andere kanalen niet toereikend zijn.

‘Armoedebeleid raakt mij,’ vertelt Wiegersma. ‘Ik denk wel eens: waren er maar geen grenzen of hekken. Wij houden andere mensen tegen die er niet in mogen. Daar zit oneerlijkheid in. Waarom woon ik in een mooi huis met een dak erop en in veiligheid, en anderen niet? Toen er vluchtelingen in buurt-en-kerkhuis Bethel waren, ben ik daar een aantal nachten geweest. Een van hen vertelde mij hoe hij uit Syrië is gevlucht naar Turkije. Daarna door de Balkanlanden heen naar Nederland en hij wil maar één ding: hier blijven, omdat hij hier veilig is.’

Zonder papieren

‘De aanvragen voor noodhulp komen voornamelijk van ongedocumenteerden, mensen die hier eigenlijk niet mogen zijn. Ik sta er nog steeds versteld van dat er mensen zijn die al dertig jaar zonder papieren in Nederland verblijven. Dat vraagt lichamelijk en mentaal veel. Mensen lijden daaronder, vooral als ze ouder worden. Dan hebben ze illegaal ergens een baan gehad, bijvoorbeeld als schoonmaker, maar als ze ziek worden en niet meer kunnen werken, hebben ze geen inkomsten meer. Ik vind het fijn dat

ik, via de commissie, iets voor hen kan betekenen. Ieder mens mag er zijn.’ Een van de speerpunten die hij als voorzitter heeft, is een betere terugkoppeling van de hulpverleningsorganisaties hoe het verder is gegaan met de personen of gezinnen die de noodhulp hebben gekregen. Uit belangstelling, maar ook als evaluatie om te zien of er een goed besluit is genomen.

‘Waarom woon ik in veiligheid en anderen niet?’

Op het gebied van armoedebestrijding heeft Wiegersma het afgelopen jaar ook een ander initiatief genomen. Als bestuurslid van de Haagse Dominicus heeft hij het idee gepromoot om bij buurt-en-kerkhuis Bethel een voedselkastje te plaatsen. Wiegersma: ‘Een zoon van ons woont in Amerika. Vorig jaar waren we bij hem op bezoek en zagen bij iedere kerk zo’n voedselkastje. Dat vond ik een goed idee en het viel bij het bestuur van de Haagse Dominicus ook

De Commissie Bijstandszaken (CBZ) van de Diaconie van de Protestantse Kerk in Den Haag behandelt in het kader van armoedebestrijding aanvragen voor financiële noodhulp. De CBZ kan, onder voorwaarden, een hoger bedrag uitkeren dan de € 250,- waarvoor mensen terecht kunnen bij de Individuele Hulpverlening, uitgevoerd door Stek. De commissie krijgt de aanvragen van hulpverleningsorganisaties zoals het Wereldhuis of Vluchtelingenwerk.

in goede aarde. Er kwam budget voor en ik heb zelf dat kastje gemaakt.’ De bedoeling ervan is dat er houdbaar voedsel in wordt gezet door wie dat kan missen en dat er voedsel wordt uitgehaald door wie het nodig heeft, onder het motto: ‘Take what you need, leave what you can!’

JOLLY VAN DER VELDEN

De joodse voorjaars schoonmaak

‘Je zoekt meer dan de kruimels’

Het voorjaar is van oudsher het moment voor de grote schoonmaak. In de tijd van kolenkachels was dat een noodzaak, maar tegenwoordig wagen nog maar weinigen zich aan deze krachttoer. In de joodse gemeenschap wordt er echter elke lente nog flink gepoetst. De Haagse rabbijn Shmuel Katzman vertelt waarom dat gebeurt.

Waar komt de traditie van de joodse voorjaars schoonmaak vandaan?

‘Onze grote schoonmaak heeft te maken met de voorbereiding op Pesach. Zoals iedereen wel weet, eten wij met Pesach matse, ongerezen brood. Voedsel dat uit gerezen deeg bestaat, chameets, is dan tijdelijk verboden. Denk daarbij aan dagelijkse kost zoals brood, spaghetti en koekjes. Je mag het niet eten en zelfs niet bezitten. Voordat het feest begint, moet het huis daarom grondig zijn schoongemaakt, er mag geen kruimel meer liggen.’

Waarom is het bezit van chameets met Pesach verboden?

‘Het verbod staat in de Thora, maar zonder uitleg. Andere joodse bronnen geven een filosofische verklaring. Het verschil tussen matse en chameets zit hem niet in de ingrediënten, maar letterlijk in de ‘gebakken lucht’. Gerezen brood staat voor hoogmoedigheid en opgeblazenheid, matse voor nederigheid en bescheidenheid. Met Pesach vieren we de geboorte van het Joodse volk, dan is het van belang om elke schijn van arrogantie te vermijden. Je moet je ontvankelijk opstellen om het juiste begin te maken. Het verbod heeft ook een praktische kant. Het gaat immers om dagelijkse producten, zoals een koekje bij de koffie. Door die niet

in huis te hebben, kom je ook niet in de verleiding.’

Is er iemand die controleert?

‘Al sinds de Talmoedische tijden schrijven de rabbijnen voor dat het hoofd van het gezin de avond voordat Pesach begint met een kaars het huis doorzoekt naar achtergebleven chameets. De volgende ochtend worden alle gevonden stukjes verbrand.’ Met pretlichtjes in de ogen: ‘En wat als er geen chameets gevonden wordt? Misschien verstopten de kinderen wel stukjes in het huis, om te kijken of hun vader goed kan zoeken.’

‘Gerezen brood staat symbool voor hoogmoedigheid’

Het gaat om een oude traditie; zijn er ook dingen veranderd?

‘Tegenwoordig hebben mensen grotere voorraden, zeker winkels. Daar is het volgende op gevonden: de chameets wordt weggestopt in een ruimte die op slot gaat. Deze wordt verhuurd aan een niet-joodse kennis en de spullen worden aan hem verkocht. Na Pesach kan hij deze weer terugverkoopen. Er is een Schevenings contract uit 1942 bewaard gebleven met een dergelijke afspraak. Het is een veelzeggend document: ondanks de

‘De ochtend voor Pesach begint wordt de chameets verbrand.’

andere grote zorgen vonden joodse families de schoonmaak belangrijk genoeg om deze moeite te doen. En niet-joodse mensen waren bereid om hun verwantschap met de joodse families op papier te zetten. Dat was niet zonder risico.’

Wat brengt zo’n poetsbeurt je, naast een schoon huis?

‘Als je chameets ziet als symbool voor arrogantie, dan zoek je niet alleen de kruimels. Je zoekt ook in jezelf, welke eigenschappen je beter in het vuur kunt laten opgaan. En het is een

nieuw en fris begin, net zoals wanneer je je huis laat schilderen of een nieuw bed koopt. Zoals de lente, als de natuur gaat bloeien, ook een nieuw begin is. Het is een wederopstanding!’

ANNE-HELENE BORGTS

Bezwijken

Soms zie je het aankomen, soms ook niet. Mensen vallen om.

Je denkt een losse stoeptegels, het blijkt Parkinson.

Een succesvolle start-up begonnen en de coronapandemie laat je berooid achter.

Laten we bidden voor wie niet meer op durven staan.

Straatpastor Nico Binnendijk:

‘Ik had het ook zelf kunnen zijn’

FOTO: TANJA VAN DER SPEK

In mei is Nico Binnendijk alweer een jaar werkzaam als straatpastor en teamleider bij het Haags Straatpastoraat. Hij vertelt over zijn ervaringen van het afgelopen jaar en zijn visie op de toekomst.

Den Haag bevalt goed, het is wat kleinschaliger en de politiek is meer benaderbaar dan in Rotterdam. Hoe ziet Binnendijk de toekomst? ‘Ik denk dat het Straatpastoraat een belangrijke rol blijft vervullen als vrijplaats. Bij ons hoeven mensen niet aan eisen te voldoen. Ze kunnen alles zeggen en er is geen haast. Ieder mens heeft wettelijk gezien binnen een instelling recht op geestelijke verzorging, maar buiten instellingen is er ook behoefte aan. Dit willen we nog beter organiseren en daarom participeren we in een leernetwerk met alle straatpastoraat. Wij richten ons op zorg en begeleiding die mensen elders niet krijgen.’ Binnendijk ziet veel ellende, ook bij arbeidsmigranten en de extra kwetsbare ongedocumenteerden die nergens recht op hebben. Als hij merkt dat iemand niet de zorg krijgt waarop hij of zij recht heeft omdat dit te ingewikkeld zou zijn, roept hij de verantwoordelijken bij elkaar. ‘Dan pas je de zorg maar aan, vind ik.’

Verkleed

Elke vrijdag organiseert het Straatpastoraat een viering en een maaltijd bij het Stads klooster aan het

Westeinde. De kerkdiensten beginnen om 17.00 uur en hebben tijdens de veertigdagentijd een bijzonder karakter. De drie straatpastores – naast Binnendijk zijn dat Kitty Mul en Josette Broekman-van Popering – geven dit soort speciale diensten graag een creatieve invulling. Zo hadden ze zich met Kerst verkleed als verslaggevers en interviewden ze Bijbelse figuren. Nu bedachten ze beeldmeditaties met dia’s van abstracte kunstwerken. ‘Tijdens de veertigdagentijd hebben we wat minder gesproken woord en wat meer ruimte voor verbeelding, bezinning en verwerking.’

Als centraal thema is ‘levensweg’ gekozen. Binnendijk: ‘Na de opening volgt een soort meditatie. We concentreren ons, luisterend naar muziek, op een abstracte afbeelding en voelen wat er in ons opkomt. Daarna vragen we bezoekers: wat zie je? Welke betekenis verbind jij eraan? En wat zegt het beeld over jou? Iedere week heeft het beeld een ander thema, zoals oordelen, je kruis dragen of troosten. Bij ieder thema hoort een Bijbeltekst; bij het thema ‘vallen’ gaat

KUNSTWERK: SIMON VAN CYRENE VAN ANNA TROOST

Een van de kunstwerken van de beeldmeditatie rond het thema ‘levensweg’.

de tekst over de zondeval van Adam en Eva.’ Er is ook een mooi boekje gemaakt voor de veertigdagentijd. Wat er tijdens de Paasviering gebeurt is nog een verrassing. Een tipje van

de sluier? ‘Het zal plaatsvinden in de Kloostertuin en in ieder geval wordt de Paaskaars aangestoken.’

TANJA VAN DER SPEK

Werken aan sociale samenhang

Groene Matties wekken Den Haag Zuidwest weer tot leven

Verslonsde binnentuinen die uitgroeien tot gezamenlijke moestuinen, buurtbewoners die elkaar weer zien staan en biologische groenten op de koop toe.

Suzanne Monnier geeft het zonder meer toe: nooit eerder heeft ze ergens zoveel gemeenschapszin meegemaakt als in Zuidwest, verzamelterm voor de Haagse ‘krachtvelden’ Morgenstond, Bouwlust, Vrederust en Moerwijk. Het verraste de ‘stadsboerin’ en projectleider van Groene Matties. ‘Zuidwest wordt als een kindje met achterstand benaderd. Daar wil je niet komen, zo wordt er vanuit “het zand” naar gekeken.’ Helemaal zonder reden is dat niet. Na een hoopvolle en idealistische start in de jaren vijftig en zestig kampte het Haagse paradepaardje van naoorlogse sociale woningbouw allengs met verpaupering en verwaarlozing. Armoede, werkloosheid, lage inkomens en opleidingsniveaus en veel verloop in de verkrotte flats werden vaste begrippen. Met de jaren verbrokkelde de sociale cohesie, ooit zo vurig nagestreefd in de gemeenschappelijke binnentuinen van architect Dudok. Juist die binnentuinen vormen de sleutel tot succes voor het sociale

project dat ‘Groene Matties’ is gedoopt. Met de zogeheten Regio Deal Den Haag Zuidwest trokken rijk en gemeente vijftien miljoen euro uit voor ‘een betere leefomgeving in Den Haag Zuidwest en verbetering van kansen voor de bewoners op werk en betrokkenheid bij de buurt’. Er werden meer dan dertig projecten op poten gezet.

Grote biljartlakens

Den Haag koos onder andere voor stadslandbouw als aanjager van positieve verandering in Zuidwest en benaderde Monnier, die als zelfstandig ondernemer actief is in de groene sector. Onder buurtbewoners sluimerde de wens iets te doen met de veelal ongebruikte grasvelden tussen de flatblokken, ‘grote biljartlakens’ in de woorden van Monnier. Woningcorporatie Staedion, bekend met dit verlangen, stak een helpende hand toe om dit mogelijk te maken en is nauw betrokken bij het project. Dertig aanmeldingen voor moestuintjes in plaats van de verwachte tien groeiden uit tot de MengelMoestuin, het base camp van de Matties (straatnaam voor ‘vrienden’) tussen de flats van Vrederust. ‘Het heeft de functie van een groen buurthuis’, zegt Monnier. ‘Hier ontmoeten mensen elkaar die elkaar anders nooit tegenkomen. Dat doe je samen. Dat kun je niet van bovenaf afdwingen.’ De Groene Matties maakten iets los in

FOTO: GROENE MATTIES.NL

‘Hier ontmoet je mensen die je anders nooit tegenkomt.’

Zuidwest wat Suzanne Monnier in het hart trof en het eerder zo onderschatte gebied voor haar in een heel nieuw daglicht plaatste: nabuurschap, sociale samenhang, interesse in elkaar en in de natuur. ‘De mensen zijn er voor elkaar. Een eenzame buurvrouw komt een kletspraatje maken bij de moestuin. Een deelnemster moest niets hebben van groenten. Die eet ze nu wel en haar kind ziet waar het eten vandaan komt.’

Het enthousiasme van de buurtbewoners leidde verder tot het Boerendorp in het Zuiderpark, waar groenten verbouwd worden voor de voedselbank in Vrederust en het inrichten van een groenstrook als voedselbos in Moerwijk. Opmerkelijke successen voor de Matties, een project dat pas in augustus 2020 groen licht kreeg en in de begintijd het coronavirus als voornaamste tegenstander had. Volgens Monnier is het te danken aan de kracht van de bewoners. ‘Je moet zo’n plek neerzetten met elkaar. We willen dat mensen aanhaken bij een positief gevoel: we zijn sterk, we staan ergens voor. Ik zie zo’n tuin als bijvangst. Je werkt aan de sociale samenhang en de groenten zijn mooi meegenomen.’

MATTHIJS TERMEER

Onopgemerkt

Ze wordt niet genoemd in de Bijbel, maar gelukkig zijn er heel veel Veronica’s in de wereld.

Meestal zonder applaus leggen ze een infuus aan, deppen droge lippen met een wattenstaafje, schikken de kussens.

En dan zijn er al die onbetaalde mantelzorgers nog.

RIJKSDIENST VOOR HET CULTUREEL ERFGOED, AMERSFOORT/7287-43342

Rooms-Katholieke kerken

Parochie Maria Sterre der Zee. Info: rkdenhaag.nl
Centrum. Jacobus de Meerdere-kerk, Parkstr. 65a. Nederlands: zo. 9 u. en 11 u.
Schilderswijk. Marthakerk, Hoefkade 623. Za 19 u. Zo. 9.15, 13 u. Engels/Afrikaans
Haagse Hout. Paschaliskerk, Wassenaarseweg 53. Zo. 11 u.
Marlot. Onbevlekt Hart van Maria, Bloklandenplein 15. Za 17 u. Zo. 9.30 u.
Zeeheldenbuurt. Ignatiuskerk, Elandstr. 194. Zo. 11 u.
Regentessekwartier. Agneskerk, Beeklaan 188. za. 20 u. en zo. 9.30 u. 11.30 u. Spaans
Scheveningen. Antonius Abtkerk, Scheveningseweg 233. Zo. 11 u.
Parochie De Vier Evangelisten Info: rkparochiedevierevangelisten.nl
Valkenbos. Titus Brandsmakerk, Kamperfoeliestr. 279. Vrij.10 u. Zo. 10.30 u.
Loosduinen. Kerk Maria van Eik & Duinen, Loosduinse Hoofdstr. 4. Di. 10 u. Zo.10 u.
Waldeck/Kijkduin. Pastoor van Arsker, Aaltje Noordervierstr. 4. Do. 10 u. Vrij. 9 u. Za. 17 u. Zo. 10.30 u.
Leyenburg. Emmauskerk, Leyweg 930. Za. 13 u. Zo 10 u.

Diverse Rooms-Katholieke kerken
Rijswijk. Bonifatiuskerk, van Vredenburgweg 69. Zo. 11 u. Kerk van Benedictus en Bernadette, Sir Winston Churchillaan 372. Zo. 9.30 u.
De Zinnen, kapel Chr. Triumfatorkerk ma 18.15 u. avondgebed
Lourdeskapel Berkenbosch Blokstraat 9A dagelijks open (9-18 u.) Za. 11 u. Rozenkransgebed
Deutsch. Badhuisweg 35a. Zo. 10.30 u.
English. Bezuidenhoutseweg 157. Zo. 10 en 17.30 u.
Français. Stoeplaan 4, Wassenaar. Zo. 17 u.

Kerken met vaste voorgangers

Anglican Church Ary van der Spuyweg 1. Zo. 9.30 u. Family Worship, 11 u. Holy Communion, 17 u. Contemporary Worship 4de zo. 17 u. Choral Evensong.
American Protestant Church Esther de Boer-van Rijklaan 20. 10 u.
Oud-Katholieke Kerk Juffrouw Idastr 7. Zo 10 u. eucharistie. Wo 5/4 10u inloop, do. 6/4 19.30, vrij 15 u., za. 8/4 21 u., zo. 9/4 10.30, 16 u. vesper, za. 22/4 16 u. pontificale vesper
Exoduskerk Beresteinlaan 263. Zo. 10 u.
Vredekerk Maartensdijklaan 126. Arabisch: za. 19 u. Nederlands: zo. 10.30 u.
Baptistengemeente Vier Heemskinderenstr. 91. Zo. 10 u.
Leger des Heils Ambachtsgaard 198. Zo. 10.30 u. met muziekkorps.
Apostolisch Genootschap Loevesteinlaan 170. Zo. 10 u. met zang en muziek. apgen.nl. Geen vaste voorganger.
Zevendedagsadventisten Robijnhorst 197. Za. 10 u. bijbelstudie, 11 u. dienst.
Quakers Stadhouderslaan 8. Zo 10.30 u. stille samenkomst.
Taizé Buurt- en kerkhuis Bethel, Thomas Schwenckestraat 30, maandag 19.30 u.

Soms wijzigen de tijden van de diensten. Check tevoren de website van de kerk van uw keuze. * betekent: kijk op de website van de kerk

Kerken van de Protestantse Kerk Nederland (PKN)

Kerkgebouwen	Tijd	2 april	6 april Witte Donderdag	7 april Goede Vrijdag	8 april Stille Zaterdag	9 april Pasen	16 april	23 april	30 april
Lukaskerk Om en Bij 2.	10.15	ds Erwin de Fouw	ds Jannet van der Spek	ds Jannet van der Spek	ds Jannet van der Spek	ds Jacob Korf in Grote Kerk	ds Heleen Joziassse kringviering	ds Otto Kroesen	ds Erwin de Fouw
Duinzichtkerk V. Hogenhoucklaan 89	10.00	dr Ad van Nieuwpoort 3 t/m 5/4 19.30 avondgebed	19.30 dr Ad van Nieuwpoort avondgebed	19.30 dr Ad van Nieuwpoort	22u dr Ad van Nieuwpoort	dr Ad van Nieuwpoort	ds Mirjam Elbers	dr Ad van Nieuwpoort	ds F. Bouwen
Christus Triumfatorkerk Juliana v. Stolberglaan 154	10.00	ds Jaap van den Akker	ds Jaap van den Akker HA	ds Jaap van den Akker	ds Jaap van den Akker	ds Jaap van den Akker	ds Jaap van den Akker	ds Jaap van den Akker	ds Giel Schormans
Pax Christikerk Vlamburg 2	11.00	ds Barbara Broeren	X	19.30 ds Jasper Klapwijk	X	ds Jasper Klapwijk	ds Ernst Zwart	ds Bart Noort	ds Jasper Klapwijk
Marcuskerk Jan Luykenlaan 90	10.00	ds André Verweij	ds Jantine Veenhof HA	ds Jantine Veenhof	X	ds Jantine Veenhof	ds Jan Maasland	ds Jantine Veenhof	ds René de Reuver
De Oase Van Meursstraat 1	10.00	ds Paul Sanders	ds Rob van Essen	ds Rob van Essen	ds Rob van Essen	ds Dennis Verboom	ds Theo Hettema	ds Fokke Fennema	ds Esther de Pauw
Bergkerk Daal & Bergselaan 50 A	10.00	drs Jan Greven	ds Olivier Elseman HA	ds Olivier Elseman	X	ds Olivier Elseman	ds Marja Flipse	dr Piet Schelling	Sity Smedinga
Maranathakerk 2e Sweelincstr.156	10.30	ds Mark van der Laan 3 t/m 5/4 19.30 vespers	ds Mark van der Laan S&T	19.30 ds Mark van der Laan	X	06u, 10.30 ds Mark van der Laan	ds IJjo Akkerman	ds Bert Kuipers	ds Mark van der Laan S&T
Noorderkerk Schuijstr. 9-11	10.00	ds Jaap van der Meent	ds Greet van 't Slot HA	ds Anneke Mooi	X	* Dienst met brunch	ds Greet van 't Slot	*	ds Anneke Mooi
Bosbeskapel Bosbesstr. 5	10.00	ds Meindert Burema	ds Heleen Joziassse	ds Fokke Fennema	X	ds Casper van Dongen	ds Jan Eerbeek	drs Wout Huizing	ds Henk van Laren S&T
Abdijkerk WillemIII-str. 40	10.00	ds Marjolein den Dulk	ds Wietske Verkuyl S&T	ds Bert Kuipers	ds Bert Kuipers	ds Wietske Verkuyl	ds Olivier Elseman	ds Jan Eerbeek	ds Michiel Aten
Shalomkerk Vrederustlaan 96	10.00	mw. M. Anema	ds Jan Maasland HA	P. Koster	19.30 ds Fokke Fennema	ds Jan Maasland	ds Fokke Fennema	ds Nicolle Pronk	Ds J. van Kempen HA
Bethelkerk Scheveningen J. Kokstr.173	10.00	mw. M. Anema	ds Jan Maasland HA	P. Koster	19.30 ds Fokke Fennema	ds Jan Maasland	ds Fokke Fennema	ds Nicolle Pronk	Ds J. van Kempen HA
Oude Kerk Keizerstr. 8	10.30	ds Pieter Stam	ds D. Heikoop	X	19.30 ds Barend Weegink	X	ds Barend Weegink	ds Gerco Lock	
Nieuwe Badkapel Nieuwe Parklaan 90	10.00	ds Charlotte van der Leest	ds Charlotte van der Leest	ds Charlotte van der Leest	21.30 ds Charlotte van der Leest	ds Charlotte van der Leest	ds Dick Schinkelshoek	ds Leo de Leeuw cantate	ds Charlotte van der Leest
Pr. Julianakerk Tesselsestr. 6	10.00	ds Bernhard van Vreeswijk 4/4 19u vesper	X	ds Bernhard van Vreeswijk HA	X	ds Bernhard van Vreeswijk 10/4 ds Wim Scheltens	ds B. de Bruin	ds Bernhard van Vreeswijk	ds Gerco Lock
De Toevlucht Laan v. Hoornwijk 140	10.00	ds Attie Minnema	X	X	X	ds Attie Minnema	ds Carla Kühler	ds Attie Minnema	pastor M. Griffioen
Bethlehemkerk Laan v. Meerdervoort 627	10.00	ds Bert Karel Foppen	X	X	X	ds Thejon Bos	ds Bernhard Vreeswijk	ds Bert Karel Foppen doop	ds Thejon Bos
	16.30	ds Thejon Bos	19.30 ds Thejon Bos	19.30 Bert Karel Foppen	X	ds M. Barth	ds M. van de Ruitenbeek	ds T. Jacobs	*
Houtrustkerk Beeklaan 535	10.30	ds Nienke van Dijk	ds Karl van Klaveren	ds Karl van Klaveren	X	ds Karl van Klaveren	ds Marjan Driessen	*	ds Alex van Ligten
Kloosterkerk Lange Voorhout 2		ds Joost Röselaars	ds Rienk Lanooy HA	12.30, 20u ds Rienk Lanooy	22.30 ds Rienk Lanooy doop	ds Jan Tom Schneider	dr Ad van Nieuwpoort	ds Rienk Lanooy	10.30 ds Martien Brinkman cantate
Ev. Lutherse Gem. Lutherse Burgwal 9	10.00	Lukaskerk 3 t/m 5/4 18u vespers	19.30 ds Erwin de Fouw HA	ds Erwin de Fouw	19.30 ds Erwin de Fouw	ds Jannet van der Spek	*	ds Jannet van der Spek	Lukaskerk
Église Wallonne Noordeinde 25	10.15	pasteur Dieuwertje Zantingh	X	pasteur Dieuwertje Zantingh	X	pasteur Liesbeth van Hilten-Matthijsen	pasteur Richard Bennahmias	Joop la Grouw	Pasteur Liesbeth van Hilten-Matthijsen
Oude Kerk Herenstraat 77 Voorburg	10.30	ds Giel Schormans	ds Giel Schormans	ds Leneke Marchand	19.30 ds Giel Schormans	ds Leneke Marchand	ds H. de Leede	ds Giel Schormans 19u. vesper	ds Leneke Marchand
Koningkerk Br. Ingenhoeslaan 4 Voorburg	10.00	ds C van der Meij, doventolk	dr J. Kirpestein doventolk	dr J. Kirpestein	dr J. Kirpestein	ds A. Brabander	pastor M. Hofman	pastor R. Keijzer-Meeuwse	ds P. van den Burg

Overige kerken

Kerkgebouwen	Tijd	2 april	6 april Witte Donderdag	7 april Goede Vrijdag	8 april Stille Za.	9 april Pasen	16 april	23 april	30 april
Deutsche Ev. Gem. Bleijenburg 5	10.30	Pfr Thomas Vesterling	Pfr Thomas Vesterling	Prdin Jana Vallee	X	Pfr Thomas Vesterling	Pfr Thomas Vesterling	Pfrin B. Lang	Prdin Jana Vallee
Doopsgezinde Gem. Paleisstr. 8	10.30	ds Marijn Vermet	ds Marijn Vermet	X	X	ds Marijn Vermet	ds Sonja van der Meulen	vierde zondag	ds Coos Wentholt
Ev. Broedergem. Hernhutters Chasséstr. 1	10.00	zr Christine Welschen	19.30 zr Christine Welschen	14.30 zr Christine Welschen	X	zr Christine Welschen	zr Christine Welschen	11u zr Christine Welschen	*
Haagse Dominicus Th. Swenckestr. 30	10.30	Faalangst Aline Barnhoorn, Gerard Jansen	19.30 Jolly van der Velden, Tamme Wiegersma	19.30 Henk Baars, Tamme Wiegersma	20.30 Henk Baars, Tamme Wiegersma	X	Groene zondag Marjolein Tiemens, Einar Sies	X	Meditatie Janine Mutsaerts, Janneke Hogendorf
Indon. Ned. Chr. Kerk, Marcuskerk Jan Luijkenlaan 92	14.00	ds Stanley Tjahjadi	X	ds Bas Plaisier HA	X	zr Debora Simatupang	ds Nico van Splunter	ds Stanley Tjahjadi	zr Debora Simatupang
Ekklesia Brouwersgracht 2-k, in steeg door hek	11.00	X	Lukaskerk	Lukaskerk	Lukaskerk	Lukaskerk	X	X	X
Kruispuntgem. Hofzichtlaan 115	11.00	ds Rob van Essen eucharistie	X	X	X	ds Jan Groenleer eucharistie	X	br Hans Koster	X
Remonstrantse kerk Laan v. Meerdervoort 955	10.30	ds Martine Wassenaar	ds Antje van der Hoek	ds Antje van der Hoek	X	ds Reinhold Philipp	ds Claartje Slootmans	ds Reinhold Philipp	ds Johan Goud
Geref. Kerk Vrijgemaakt Duinkerkerstr. 1	10.00	ds Kim Batteau	ds Jasper Klapwijk HA	*	X	ds Jasper Klapwijk	ds Hans van 't Hoff	ds Bart Noort	ds Jasper Klapwijk HA
Franciscuskerk N. Broeckhuijsenstr. 23	10.30	pastor Nanda de Hoop	X	X	X	ds Mineke Kroes	pastor Tomas van Driel	pastor Bernadette Janssens	pastor Rien Leijdekker

AGENDA APRIL 2023

Voor een overzicht van alle activiteiten: zie kerkinderhaag.nl.**Jubileumconcert 'De Dirigente'**

Dirigente Marcela Obermeister-Shasha viert haar zilveren jubileum met een feestelijk concert met muziek van onder anderen Mendelssohn, Mozart en Piazzolla. Kaarten voor € 20 via dedirigente@gmail.com of voor € 22,50 aan de kerk.

Za. 1. 20.15 u. ■ H. Antonius Abtkerk

Leve de verbeelding

In de serie Duinzichtgesprekken gaat Ad van Nieuwpoort in gesprek met schrijver Oek de Jong, met als thema 'Leve de verbeelding'. Met *meet & greet* na afloop. Reserveren via duinzichtkerk.nl. Toegang: uw gift.

Zo. 2. 16 u. ■ Duinzichtkerk

Marcus Passie

Op Palmzondag wordt de Marcus Passie uitgevoerd van de twintigste-eeuwse kerkmusicus en predikant Hans Boelee. Uitvoerenden zijn het koor Rejoice en professionele solisten en musici onder leiding van Aad de Winter. Toegang gratis, collecte bij de uitgang.

Zo. 2. 10 u. ■ Christus Triumfatorkerk

Palmzondagconcert

Het koor van de Protestantse Amerikaanse Kerk onder leiding van John Bakker geeft zijn jaarlijkse Palm Sunday Concert met onder meer het Requiem van Gabriel Fauré. Toegang: gratis, vrijwillige bijdrage. Info: apch.nl.

Zo. 2. 16 u. (deuren open om 15.30 u.) ■

The American Protestant Church

Tijdreis door het Haagse Bos

Het Haagse Bos is een groene oase in hartje Den Haag. Maar wat heeft zich allemaal afgespeeld in dit eeuwenoude bos? Wandel mee met een gids van Staatsbosbeheer en maak een reis door de tijd. Kaarten à € 10 via staatsbosbeheer.nl

Zo. 2 en do. 13. 12-13.30 u. ■ Ingang Boslaan, tegenover de Malietoren.

Kruiswegstaties Lutherse Kerk

Tijdens de Goede Week is er in de Lutherse kerk een expositie van kruiswegstaties, van traditioneel tot eigentijds, waaronder die van Jan Toorop. De dagen worden afgesloten met een vesper om 18 u.

Ma. 3 en di. 4 v.a. 16 u en wo. 5 v.a. 10 u.

■ Lutherse kerk

Nachtwake

Op Witte Donderdag is er in de Emmauskerk, aansluitend aan de viering, een nachtwake tot 6.00 uur vrijdagochtend. De wake wordt afgesloten met een woord- en gebedsviering en een sober ontbijt. Info: 070-3665562.

Do. 6. 20 u. (viering 19 u.) ■ Emmauskerk

Oden van Salomo

Beleef het paasverhaal volgens de Oden van Salomo, liederen van de vroege christenen die opnieuw op muziek zijn gezet. Rosa van der Vijver laat met zand betoverende tekeningen verschijnen. Kaarten (gratis) via zingenindekerk.nl. Collecte voor Kerk in Actie.

Vrij. 7. 20 u. (zaal open om 19.30 u.) ■ Vredekerk

Tot leven geroepen

Het oratorium Tot leven geroepen van André van Vliet uit 2017 dompelt luisteraars onder in het verhaal over het lijden en sterven en de opstanding van Jezus. Uitgevoerd door koor en orkest onder leiding van Marcel van Duijvenvoorde. Toegang gratis. Info: bethelkerkscheveningen.nl.

Za. 8. 20 u. ■ Bethelkerk

Curiosa en pannenkoeken

Gezellige verkoping van huishoudelijke artikelen, curiosa, speelgoed, kleding, boeken en nog veel meer. Voor de lekkere trek zijn er soep en pannenkoeken. De opbrengst is voor het onderhoud van het glas-in-lood in de Kloosterkerk. Toegang vrij, alleen contante betaling.

Za. 15. 10-14 u. ■ Kloosterkerk.

Zondagmatinee

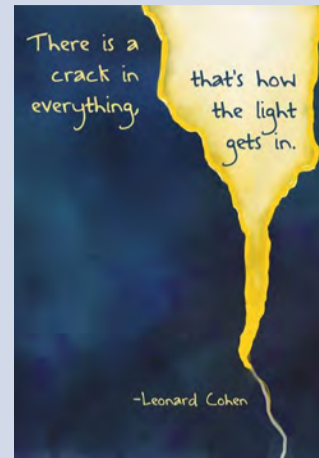
De Italiaanse pianiste Ida Pelliccioli speelt werken van Sibelius, Brahms, Busoni, Janáček en Rachmaninoff. Toegang gratis met collecte.

Zo. 16. 15.30 u. ■ Abdijkerk

Paasviering in de Grote Kerk

Op Paasochtend is er in de Grote Kerk een viering voor de hele stad, met muziek, woord en beeld. Er zijn zoveel breuken en scheuren in de samenleving, in Europa. We staan stil bij de kunst van het zichtbaar en kunstzinnig repareren van scheuren of gaten. In de woorden van Leonard Cohen: 'In alles zit wel een scheur. Zo komt het licht naar binnen.' Voorganger is Jacob Korf. De dienst is voorbereid door de Lukaskerk en de Ekklesia.

Zo. 9. 10.15 u. GROTE KERK, ROND DE GROTE KERK 12.
INFO: EKKLESIAADENHAAG.NL
EN LUKASKERK-DENHAAG.NL.

Uitgekleed

Jezus gaat naakt aan de schandpaal. Zover kan het komen.

Navolging is niet altijd een warme deken. Gelooft ze niet, die rijkdom en gezondheid beloven!

Onlangs verscheen een boek over 'naakte spiritualiteit', omdat rituelen en woorden leeg werden. Naakt en toch geloven?

BUKSDIENST VOOR HET CULTUREEL ERFGOED, AMERSFOORT/1267-4350

advertentie

Paascyclus Haagse Dominicus

De vieringen rond pasen zijn:

6 april – 19.30 Witte Donderdag: 'Sederavond'

7 april – 19.30 Goede Vrijdag: 'Geschokt'

8 april – 20.30 Paaswake: 'Brandend nieuw'

Met liederen van Huub Oosterhuis.
Buurt-en-kerkhuis Bethel,
Thomas Schwenckestraat 30 Den Haag.

advertentie

De Protestants Christelijke Ouderen Bond is er voor én door 50-plussers!

- Zoals:
- Advisering voor Ouderen
 - Hulp bij belastinginvullen
 - Bijeenkomsten voor ontmoeting, ontspanning en educatie
 - Actieve belangenbehartiging

Info 070-3822782 of pcob-den-haag@kpnmail.nl

Boetevieringen in RK parochies

Adressen: zie pg. 6

Boetevieringen zijn een mogelijkheid om jezelf innerlijk te reinigen en te helen om zo het Paasfeest in te kunnen gaan.

ma. 3 19.30 uur H. Jacobus de Meerderekerk

di. 4 10.30 uur Pastoor van Arskerk

wo. 5 10.00 uur Emmauskerk

19.00 uur Marlotkerk (Onbevlekt hart van Maria)

Paasvieringen	Parochie De Vier Evangelisten				Parochie Maria Sterre der Zee						
	Maria van Eik en Duinen	Pastoor van Arskerk	Emmauskerk	Titus Brandsma-kerk	H. Marthakerk	H. Agneskerk	H. Paschalis Baylonkerk	H. Jacobus de Meerderekerk	H. Antonius Abtkerk	Onbevlekt hart van Maria	
Witte Donderdag 6	19 u. Euch. viering	17 u. gebedsviering 19 u. Euch. viering	19 u. Euch. viering	X	19.30 u. Euch. viering	19.30 u. Euch. viering	19.30 u. Euch. viering	19.30 u. Euch. viering	X	X	
Goede Vrijdag 7	15 u. Kruisweg met cantorij De Vier Evangelisten 19 u. Kruishulde	11 u. Kruisweg voor kinderen 15 u. Kruishulde 17 u. Gebedsv. voor kinderen	15 u. Kruisweg 19 u. Kruishulde	15 u. Kruisweg	15 u. Kruisweg 19.30 u. Kruishulde	15 u. Kruisweg 19.30 u. Kruishulde	15 u. Kinderkruisweg 19.30 u. Kruishulde	15 u. Kruisweg 19.30 u. Kruishulde	15 u. Kruisweg	X	
Stille Zaterdag 8	21.30 u. Euch. viering	21.30 u. Euch. viering	21.30 u. Euch. viering	X	19.30 u. Familie-paaswake	21 u. Paaswake	21 u. Paaswake	21 u. Paaswake	X	X	
Paaszondag 9	10 u. Euch. viering	10.30 u. Woord en Communie	10 u. Euch. viering	10.30 u. Euch. viering	9.15 u. Euch. viering 13 u. Engels/Afrik.	11 u. Euch. viering	11 u. Euch. viering	11 u. Euch. viering	11 u. Euch. viering	9.30 u.	
Paasmaandag 10	X	X	10 u. Euch. viering	X	X	X	X	10.30 u. Euch. viering	X	10.30 u. Euch. viering	

Troubadour Martijn Breeman

Stiltelied

Omdat ik nog zoek naar woorden,
ben ik stil.
Om het 'woorden zijn geen oorden'
ben ik stil.
Omdat alles wat je zegt
vaak verkeerd wordt uitgelegd
of men toch niet horen wil,
ben ik stil.

Omdat ik niet durf te spreken,
ben ik stil.
Omdat woorden kunnen breken,
ben ik stil.
Omdat soms een lelijk woord
vol verdriet wordt aangehoord;
om niet bot te zijn of kil,
ben ik stil.

Omdat woorden kunnen liegen,
ben ik stil.
Omdat woorden weer vervliegen,
ben ik stil.
Soms uit schaamte of verdriet,
soms uit woede, soms om niet,
of vanwege een geschil,
ben ik stil.

Stille wat'ren, diepe gronden.
Blijf niet stil.
Soms slaat zwijgen diepe wonden.
Blijf niet stil.
Want weet dat er onweer dreigt
als men lang bij onrecht zwijgt.
Blijft het lang gevaarlijk stil:
storm op til.

Dwangarbeider in Duitsland

Jan Denkers vertelt over de lotgevallen van zijn vader, de predikant H.A. Denkers, in de Tweede Wereldoorlog. In 1943 vertrekt Herman, aankomend student theologie, als dwangarbeider naar Stuttgart. Hij maakt veel oorlogsleed mee maar ervaart ook, door nauwe contacten met de plaatselijke kerk, hoe goedgezinde Duitsers zich over hem en zijn vrienden ontfermen.

WO. 12. 14.30-16.30 U.
MARANATHKERK, TWEDE
SWEELINCKSTRAAT 156.
TOEGANG VRIJ.

FOTO: KERSTIN RIEMER VIA PIXABAY

Oranjabazaar

Bereid je op Koningsdag voor door de sfeervolle Oranjabazaar van de Julianakerk te bezoeken, waar je mooie oranjesnuisterijen kunt kopen. Verder zijn er verlotingen, een rommelmarkt, een rad van fortuin, een veiling, plantjes, versgebakken vis, oliebolletjes en koffie met oranjegebak.

ZA. 22. 9-16.30 U. JULIANAKERK,
WIJKGEBOUW THABOR,
VAN BOETZELAERLAAN 286.

Koningsconcert door Eduard Preda

Ter gelegenheid van Koningsdag speelt de Haagse concertpianist Eduard Preda feestelijke klassieke werken van verschillende componisten.

ZONDAG 23. 17 - 18 UUR.
MARANATHAKERK,
TWEDE SWEELINCKSTRAAT 156.
TOEGANG VRIJ,
COLLECTE BIJ DE UITGANG.

Tederheid

Gruwelijke beelden uit Oekraïne van soldaten – waar ook vandaan – die onbegroeven blijven.

En de beelden van mensen in Turkije, wachtend tot een dode geliefde gevonden en begraven kan worden.

Mensen – levend en dood – verdienen tederheid.

Daarom is het Pasen geworden: we wachten tot de Eeuwige alle mensen levend kust.

RIJKSDIENST VOOR HET CULTUREEL ERFGOED, AMERSFOORT/12677-43354

Film: Minari

De zevenjarige David heeft Koreaans-Amerikaanse roots. Zijn leven wordt in de jaren tachtig op zijn kop gezet, wanneer zijn vader Jacob de beslissing neemt om met het gezin naar het landelijke Arkansas te verhuizen. Daar jaagt hij de Amerikaanse droom na met behulp van een eigen boerderij.

MA. 17. 19.30 U (START VOORSTELLING)
INLOOP VANAF 19 U. BOSBESKAPEL,
BOSBESSTRAAT 5.
INFO: JENNEKE.REITSMA@KPNMAIL.NL,
070-3258563

FOTO: PIXHERE

Hoe vrij ben je?

Een ontmoeting met Israel van Dorsten in de serie 'Waar ben je thuis?' van LUX. Op 13 oktober 2019 stapte Van Dorsten een café in Ruinerwold binnen. Zo maakte hij zich los uit de geloofswereld van zijn vader, die hem vijftientig jaar lang in zijn macht had. Hoe kun je jezelf zijn als je jeugd bepaald werd door de overtuigingen van je vader? Als je niet naar school ging en geen contact had met de buitenwereld? Hoe vrij ben je als je een wereld kunt ontdekken, maar je nog steeds of opnieuw opgesloten voelt?

DO. 13. 20-21.30 U. AMARE, SPUIPLEIN 150.
TICKETS VANAF € 10 VIA LUXDENHAAG.NL

Willem van Oranje: van rijk naar arm

Lezing van literair-historicus René van Stipriaan, die een veel geprezen biografie over Willem de Zwijger heeft geschreven. Omstreeks 1560 was Willem van Oranje de rijkste en meest veelbelovende edelman van de Nederlanden. Nog geen tien jaar later was hij zo goed als alles kwijt. Wat was er gebeurd?

WO. 19. 20-22 U. MARANATHAKERK,
TWEDE SWEELINCKSTRAAT 156.
TOEGANG € 5.

Paus Franciscus en klimaatverandering

STILL UIT 'THE LETTER'

Op 'Earth Day' organiseert de Groene Inspiratiegroep van Initiatives of Change een filmavond met maaltijd en gesprek rond de documentaire *The Letter*. De film toont een dialoog tussen paus Franciscus en vijf mensen die persoonlijk geraakt zijn door klimaatverandering. Daan Savert is gespreksleider.

ZO. 23. 15.30-19.00 U. AMALIASTRAAT 10.
OPGAVE VIA WALTRAUT STROH,
WFSTROH@GMAIL.COM OF WILLEM JANSEN,
WILLEM.JANSEN@IOFC.NL

FOTO: HEATHER TRUETT VIA PIXABAY

In de tuin van Getsemane

Beethoven schreef maar één oratorium, het zelden uitgevoerde *Christus am Ölberge*. Het stuk beeldt de emotionele onrust uit van Jezus in de tuin van Getsemane, voorafgaand aan zijn kruisiging. Het Sweelinck Barokorkest onder leiding van Peter van Heyghen voert het uit, samen met Beethovens Tweede Symfonie.

DI. 25. 20 U. LUTHERSE KERK,
LUTHERSE BURGWAAL 7-9. KAARTEN À € 15 VIA
MUSANTICA.NL

In Bezuidenhout staat een kerk

De plaats van de Christus Triumfatorkerk in de wijk staat centraal op een symposium ter gelegenheid van het 25-jarig ambtsjubileum van ds. Jaap van den Akker. Stadsdeeldirecteur Debora Lootsma schetst een beeld van Bezuidenhout, kerkpionier Rik Zwaluwa vertelt over de leefwereld van de twintig- tot veertigjarigen in de wijk en Vincenza La Porta, beleidssecretaris van de Protestantse Kerk Amsterdam, vergelijkt Den Haag met haar werk in Amsterdam.

ZA. 15. 15-18 U. CHRISTUS
TRIUMFATORKERK, JULIANA VAN
STOLBERGLAAN 154.
INFO: CTKERK.NL

FOTO: KOEN DE LANGE